ประโยค ๑ - ๒
แปล มคธเป็นไทย
สอบครั้งที่ ๒ วันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๖

แปล โดยพยัญชนะ

๑. อถาปรภาเค เวฏฺฐทีปกตาปโส กาลํ กตฺวา มเหสกฺโข เทวราชา หุตฺวา นิพฺพตฺติ ฯ ตโต อฑฺฒมาเส สมฺปตฺเต อคฺคึ อทิสฺวา อิตโร “สหายโก เม กาลกโตติ อญฺญาสิ ฯ อิตโรปิ นิพฺพตฺตกฺขเณเยว อตฺตโน เทวสิรึ โอโลเกตฺวา กมฺมํ อุปธาเรนฺโต เนกฺขมฺมโต ปฏฺฐาย อตฺตนา กตกิริยํ ทิสฺวา “อิทานาหํ คนฺตฺวา มม สหายกํ ปสฺสิสฺสามีติ จินฺเตตฺวา ตสฺมึ ขเณ ตํ อตฺตภาวํ วิชหิตฺวา มคฺคมูฬฺหปุริโส วิย ตสฺส สนฺติกํ คนฺตฺวา วนฺทิตฺวา เอกมนฺตํ อฏฺฐาสิ ฯ อถ นํ โส อาห “กุโต อาคโตสีติ ฯ “มคฺคมูฬฺหปุริโส อหํ ภนฺเต ทูรโตว อาคโตมฺหิ, กึ ปน ภนฺเต อยฺโย อิมสฺมึ ฐาเน เอกโก ว วสติ, อญฺโญปิ โกจิ อตฺถีติ อาห ฯ “อตฺถิ เม เอโก สหายโกติ ฯ “กุหึ โสติ ฯ “เอตสฺมึ ปพฺพเต วสติ, อุโปสถทิวเส ปน อคฺคึ น ชาเลสิ, นูน มโต ภวิสฺสตีติ ฯ “เอวํ ภนฺเตติ ฯ “เอวมาวุโสติ ฯ “อหํ โส ภนฺเตติ ฯ “กุหึ นิพฺพตฺโตสีติ ฯ “เทวโลเก มเหสกฺโข เทวราชา หุตฺวา นิพฺพตฺโตสฺมิ ภนฺเต, ‘อยฺยํ ปสฺสิสฺสามีติ ปุน อาคโตมฺหิ, อปิ นุ โข อยฺยานํ อิมสฺมึ ฐาเน วสนฺตานํ โกจิ อุปทฺทโว อตฺถีติ ฯ

แปล โดยอรรถ

๒. (ตาปโส) “อาม อาวุโส, หตฺถึ นิสฺสาย กิลมามีติ ฯ “กึ ปน โว ภนฺเต หตฺถึ กโรนฺตีติ ฯ “สมฺมชฺชนฏฺฐาเน ลณฺฑำ ปาเตนฺติ, ปาเทหิ ปหริตฺวา ปัสุ์ อุทฺธรนฺติ; สฺวาหำ ลณฺฑำ ฉฑฺเฑนฺโต ปัสุ์ สมำ กโรนฺโต กิลมามีติ ฯ “กึ ปน เตสำ อนาคมนำ อิจฺฉถาติ ฯ “อามาวุโสติ ฯ “เตนหิ เตสำ อนาคมนำ กริสฺสามีติ ตาปสสฺส หตฺถิกนฺตวีณญฺเจว หตฺถิกนฺตมนฺตญฺจ อทาสิ; ททนฺโต จ ปน วีณาย ติสฺโส ตนฺติโย ทสฺเสตฺวา ตโย มนฺเต อุคฺคณฺหาเปตฺวา “อิมำ ตนฺตึ ปหริตฺวา อิมสฺมึ มนฺเต วุตฺเต, นิวตฺติตฺวา โอโลเกตฺวำปิ อสกฺโกนฺตา หตฺถี ปลายนฺติ; อิมำ ตนฺตึ ปหริตฺวา อิมสฺมึ มนฺเต วุตฺเต, นิวตฺติตฺวา ปจฺฉโต โอโลเกนฺตา ปลายนฺติ; อิมำ ตนฺตึ ปหริตฺวา อิมสฺมึ มนฺเต วุตฺเต, หตฺถี ยูถปติ ปิฏฺฐึ อุปนาเมนฺโต อาคจฺฉตีติ อาจิกฺขิตฺวา, “ยำ โว รุจฺจติ, ตำ กเรยฺยาถาติ วตฺวา ตาปสำ วนฺทิตฺวา ปกฺกามิ ฯ ตาปโส ปลายนมนฺตำ วตฺวา ปลายนตนฺตึ ปหริตฺวา หตฺถี ปลาเปตฺวา วสิ ฯ

ให้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ๑ - ๒

แปล มคธเป็นไทย

แปล โดยพยัญชนะ

๑. ครั้งนั้น ในกาลอันเป็นส่วนอื่นอีก อ. ดาบสชื่อว่าเวฏฐทีปกะ กระทำแล้ว ซึ่งกาละ เป็นเทวดาผู้พระราชา ผู้มีศักดิ์ใหญ่ เป็น บังเกิดแล้ว ฯ ลำดับนั้น ครั้นเมื่อเดือนด้วยทั้งกึ่ง ถึงพร้อมแล้ว อ. ดาบสนอกนี้ ไม่เห็นแล้ว ซึ่งไฟ ได้รู้แล้วว่า อ. สหายของเรา เป็นผู้มีกาละอันกระทำแล้ว ย่อมเป็น ดังนี้ ฯ อ. เทวดาผู้พระราชา แม้นอกนี้ แลดูแล้ว ซึ่งสิริแห่งเทพ ของตน ในขณะแห่งตนบังเกิดแล้ว นั่นเทียว ใคร่ครวญอยู่ ซึ่งกรรม เห็นแล้ว ซึ่งกิริยา อันตนกระทำแล้ว จำเดิมแต่การออกบวช ดำริแล้วว่า อ. เรา ไปแล้ว จักเห็น (จักเยี่ยม) ซึ่งสหาย ของเรา ในกาลนี้ ดังนี้ ละแล้ว ซึ่งอัตภาพนั้น ในขณะนั้น เป็นราวกะว่า บุรุษผู้หลงแล้วในหนทาง เป็น ไปแล้ว สู่สำนัก ของดาบสนั้น ไหว้แล้ว ได้ยืนอยู่แล้ว ณ ที่สุดส่วนข้างหนึ่ง ฯ ครั้งนั้น อ. ดาบสนั้น กล่าวแล้ว ว่า อ. ท่าน เป็นผู้มาแล้ว แต่ที่ไหน ย่อมเป็น ดังนี้ กะเทวดา ผู้พระราชานั้น ฯ อ. เทวดาผู้พระราชานั้น กล่าวแล้วว่า ข้าแต่ท่านผู้เจริญ อ. กระผม เป็นบุรุษผู้หลงแล้วในหนทาง เป็น เป็นผู้มาแล้ว แต่ที่ไกลเทียว ย่อมเป็น ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ก็ อ. พระผู้เป็นเจ้า ผู้ผู้เดียวเทียว ย่อมอยู่ ในที่นี้ หรือ อ.ใคร ๆ แม้อื่น มีอยู่หรือ ดังนี้ ฯ อ. ดาบส กล่าวแล้ว ว่า อ. สหาย คนหนึ่ง ของเรา มีอยู่ ดังนี้ ฯ อ. เทวดาผู้พระราชา ถามแล้ว ว่า อ. สหายนั้น ย่อมอยู่ ณ ที่ไหน ดังนี้ ฯ อ. ดาบส กล่าวแล้ว ว่า อ. สหายนั้น ย่อมอยู่ บนภูเขา นั่น แต่ว่า อ. สหายนั้น ยังไฟไม่ให้โพลงแล้ว ในวันแห่งอุโบสถ อ. สหายนั้น เป็นผู้ตายแล้ว จักเป็น แน่ ดังนี้ ฯ อ. เทวดาผู้พระราชา กล่าวแล้ว ว่า ข้าแต่ท่านผู้เจริญ อ. อย่างนั้น หรือ ดังนี้ ฯ อ. ดาบส กล่าวแล้ว ว่า ดูก่อนท่าน ผู้มีอายุ อ. อย่างนั้น ดังนี้ ฯ อ. เทวดาผู้พระราชา กล่าวแล้ว ว่า ข้าแต่ท่าน ผู้เจริญ อ. สหายนั้น คือ อ. กระผม (อ.ข้าพเจ้า เป็นสหายนั้น ย่อมเป็น) ดังนี้ ฯ

อ. ดาบส ถามแล้ว ว่า อ. ท่าน เป็นผู้บังเกิดแล้ว ณ ที่ไหน ย่อมเป็น ดังนี้ ฯ อ. เทวดาผู้พระราชา กล่าวแล้ว ว่า ข้าแต่ท่านผู้เจริญ อ. กระผม เป็นเทวดาผู้พระราชา ผู้มีศักดิ์ใหญ่ เป็น เป็นผู้บังเกิดแล้ว ในเทวโลก ย่อมเป็น อ. กระผม เป็นผู้มาแล้ว อีก ด้วยความคิด ว่า อ. เรา จักเห็น (จักเยี่ยม) ซึ่งพระผู้เป็นเจ้า ดังนี้ ย่อมเป็น อ. อุปัทวะอะไร ๆ มีอยู่ แก่พระผู้เป็นเจ้า ท. ผู้อยู่อยู่ ในที่นี้ บ้างหรือหนอแล ดังนี้ ฯ

แปล โดยอรรถ

๒. (ดาบส) กล่าวว่า เออ อาวุโส อาตมภาพลำบาก เพราะอาศัยช้าง ฯ บุรุษนั้นถามว่า ท่านผู้เจริญ ก็ช้างทำอะไรแก่ท่านเล่า ฯ ดาบสกล่าวว่า พวกมันถ่ายคูถลงในที่กวาด ใช้เท้าคุ้ยฝุ่นขึ้น อาตมภาพนั้น คอยขนคูถช้างทิ้ง คอยเกลี่ยฝุ่นให้เสมอ ย่อมลำบาก ฯ บุรุษนั้นถามว่า พระผู้เป็นเจ้าปรารถนาจะไม่ให้ช้างเหล่านั้นมาไหม ฯ ดาบสกล่าวว่า เออ อาวุโส ฯ บุรุษนั้นกล่าวว่า ถ้ากระนั้น กระผมจักทำไม่ให้ช้างเหล่านั้นมา ได้ถวายพิณสำหรับให้ช้างใคร่ และสอนมนต์สำหรับให้ช้างใคร่ แก่ดาบส ก็แลเขาเมื่อจะให้ ได้แสดงสายพิณ ๓ สาย ให้ดาบสเรียนมนต์ ๓ บท แล้วบอกว่า เมื่อท่านดีดสายพิณสายนี้ ร่ายมนต์บทนี้แล้ว โขลงช้างไม่อาจแม้เพื่อจะหันกลับมองดู พลางหนีไป เมื่อท่านดีดสายพิณสายนี้ ร่ายมนต์บทนี้แล้ว โขลงช้างจะเหลียวกลับมองดูเบื้องหลังพลางหนีไป เมื่อท่านดีดสายพิณสายนี้ ร่ายมนต์บทนี้แล้ว ช้างจ่าโขลง จะน้อมหลังเข้ามาหา ดังนี้แล้วกล่าวว่า ท่านชอบใจสิ่งใด ก็พึงทำสิ่งนั้นเถิด ไหว้ดาบสแล้ว ก็หลีกไป ฯ ดาบส ร่ายมนต์สำหรับไล่ช้าง ดีดสายพิณสำหรับไล่ช้าง ให้โขลงช้างหนีไปแล้วอยู่ ฯ